

לזכר ד"ר ציפי קויפמן ז"ל

ד"ר ציפי קויפמן ז"ל הייתה מרצה בכירה אהובה ומוערכת במחלקה למחשבת ישראל באוניברסיטת בר-אילן וחוקרת חדשנית ומעמיקה של המחשבה והמיסטיקה החסידית. על אף גילה הצעיר הניחה אחריה מאמרים רבים וחשובים והעמידה דור של תלמידים ותלמידות.

ספרה בכל דרכיך דעהו, תפיסת האלוהות והעבודה בגשמיות בראשית החסידות יצא לאור בהוצאת אוניברסיטת בר-אילן בשנת 2009, וספרה האחרון, הולדת האב: ר' נחמן מברסלב והבעש"ט – השפעה והבניה, עתיד לראות אור בהוצאת מאגנס.

בת ארבעים ותשע הייתה במותה.

כי אל אשר תלכי

רות קרא-איוונוב קניאל

ציפי סימלה בעבורי את קו היושר. צעידתה הזקופה והעדינה מלווה אותי בכל הלילות מאז הסתלקותה. הכרתיה לפני כעשור, ומאז שוחחנו לא מעט ולמדנו יחד זוהר אחת לכמה זמן. בשלוש השנים האחרונות נקשרנו מאוד, וזכיתי לצאת עימה למסעות משמעותיים ברחבי העולם ובמרחבי העולם הפנימי. היא הייתה עמיתה וחברה שהייתה בעבורי מופת לעבודת מידות, לשלוות הנשמה הזכה.

* מתוך דברי הספד ופרדה המופיעים במלואם באתר מכון הרטמן.

בזוהר נדרשת ההליכה המשותפת של רות ונעמי כביטוי למסע הנשמה, תמונה ההולמת את דמותה של ציפי ואף את יציאתה מהעולם. ציפי הייתה בעלת יכולת סגולית ללוות, לעטוף, ללכת לצד, לנהוג במידת חסד, אך כזו שמתאזנת עם דין ורחמים. בשנים האחרונות היא העזה להלך במרחבים חדשים, ללמוד תורות שונות, צ' קונג וריקוד, תנועה ומדיטציה, העזה ללכת לארצות לא נודעות, לחקור אזורי נפש חדשים, ולתמוך בכל מי שפגשה בדרכה.

בניגוד לתפיסה המקובלת, שלפיה האדם נולד לבד ונפטר לבדו מהעולם, הזוהר מדגיש כי אנו נולדים גוף מתוך גוף, מתוך זיקה מתמשכת לאם שמרחמה הגחנו; ואף המוות יכול להיות מסע משותף, או לפחות ההליכה עדיו אינה מוכרחה להיות בודדה וכאובה, אלא יש בה הזדמנות להושיט יד, לנחם ולסייע.

הנפטר ממשיך ומלמד את החי מתורת הסוד, הבאה מן העולמות העליונים, מלווה ומנחה בדרך, ומי שנותר כאן יכול להמשיך ולסייע לנפטר לצאת מהעולם בחסד וברחמים; ואחר, השניים ממשיכים את הדיאלוג ההדדי בין מטה ומעלה. קשר זה מחזיק את הקיום, והוא נמשך אל תוך הדורות, הנשמות, התורות.

כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה אָדָם מִטְּפָה בְּשִׁלִּית אָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁמִּתְגַּדֵּל מִכְּנִיס בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעֵט מְעֵט רוּחַ וְנֶפֶשׁ, וְגַר נִתֵּן עַל רֵאשׁוֹ בְּלִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כט) בָּהֲלוּ גֵרוֹ עָלַי רֵאשִׁי. וְעֲמוּד אֹרֶךְ יוֹם [...] וְכִשְׁיִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, יִכְנָס לְדֶרֶךְ הַחֲשׂוּכָה שֶׁאֲמַרְנוּ, וּמִזְדַּעְזְעִים כָּל מִי שֶׁיִּשְׁנֶה בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם, וְיֵאמְרוּ: הַזֹּאת נֶעְמִי, שֶׁהִלְכָה בְּדֶרֶךְ הַזֶּה מְלֵאָה כָּל טוֹב, מְלֵאָה מִתּוֹרָה? עֲמוּד הָעֵנָן שֶׁהָאִיר לָהּ בְּמִקּוֹם הַזֶּה לְלַכֵּת בַּיּוֹם, וְעֲמוּד הָאֵשׁ לְהָאִיר לָהּ לְלַכֵּת בְּמִקּוֹם הַזֶּה בְּלִילָה, וְעַם בְּעֵלָה, נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה? הֲיֵשׁ מְשִׁיבָה וְאוֹמֶרֶת אֶל תִּקְרְאֵנָה לִי נֶעְמִי, קְרֵאֵן לִי מְרָה, כִּי הִמֵּר שְׂדֵי לִי מְאֹד. שֶׁהִנְעִיל אוֹתִי בְּגוֹף רַע. אֲנִי מְלֵאָה הַלְכָתִי בְּמִקּוֹם הַזֶּה, וְרִיקָם הִשִּׁיבֵנִי ה'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הִיא אוֹמֶרֶת, שִׁבְנָה בְּנִתִי וְגו', שֶׁנֶּאֱמַר וְתֵאמֶר נֶעְמִי לְכֻלְתִּיהָ שִׁבְנָה בְּנִתִי. מְשִׁיבָה רוּחַ הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה וְאוֹמֶרֶת, אֶל תִּפְגְּעִי בִּי לְעִזְבֶּךָ לְשׁוּב

מֵאֲחֵרֶיךָ כִּי אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֶלְךָ וּבְאֲשֶׁר תִּלְיִנִי אֶלֶיךָ וְכוּ' (זוהר חדש רות עה טור א-ג).

הלידה הפרטית מקבילה להולדת האומה ממצרי הים, וכשם שיש עמוד אש ועמוד ענן המלווים את העם, כך התינוק נכנס בברית עטוף הילה ושמור אחור וקדם. גם בעת הסתלקות האדם מופיעים שני שומרים אלו, ענני כבוד ועמוד אש, כדי להגן על הנשמה בעלייתה מעלה.

על פי סיום הדרשה, נעמי מבכה את חלקיות החיים, את הפשרה והטעות שמלוות את כליאת הנשמה בגוף צר ולוחץ, בשעה שהיא זועקת 'אֶל תִּקְרָאנָה לִי נְעָמִי, קְרָאנִי לִי מְרָה, כִּי הִמַּר שְׂדֵי לִי מְאֹד' (רות א, כ). לפי הפירוש הזוהרי היא כואבת את הוויתור על האין-סוף, כאב המתבסס על ניסיון אישי מר, אובדן של בעל וילדים, ונעמי תוהה אם שווה כל זה ואם ניתן לוותר על צער קיומנו. ורות משיבה לה בנחרצות, בשינוי סדר הפסוקים במגילה: 'כִּי אֶל אֲשֶׁר תִּלְכִּי אֶלְךָ' (שם, טז), ובכך נותנת מענה ומעניקה פשר לתהיותיה של נעמי. היא אומרת לה כי אינה יוצאת ריקה מהעולם וכי אין הגוף מנעל מיותר אלא כלי לשימוש ולנשיאת פרי במציאות. והמר יכול להפוך למתוק.

בלימוד האחרון בביתה, עם מעגל חברים, לימדה אותנו ציפי דרשה לפרשת 'מסעי' של נכד הבעש"ט, ר' אפרים מסדליקוב, שמסר מפי סבו. לדבריו, יש דרך ישרה לתאר את מסע הנשמה, ויש גם דרך הפוכה, עקלקלה. 'כי כל המסעות היו מ"ב והם אצל כל אדם מיום הולדו עד שובו אל עולמו'. ואם ההליכה היא על פי ה', על פי 'מוצאיהם למסעותיהם', אזי הקב"ה 'בודאי היה מאיר להם כל מסע ומסע באור הגנוז בתוכו'. ואם אלו 'מסעותיהם למוצאיהם', והאדם משנה במעשיו את תכנית חייו, אזי אין לו ברירה אלא להיאבק בכל מקום ומקום. ציפי הדגישה כי גם בדרך הפוכה יש תקווה, כמו למשל 'קברות התאוה' כמקום ממשי וחשוב, כהזדמנות להשיל תאוה שאיננה כנה. וכך מסכם דגל מחנה אפרים: 'משה כתב בתורה המסעות איך הם עומדים ברומו של עולם מתחלת יציאת האדם מרחם אמו עד בואו לארץ החיים העליונה כדי שידע האדם הדרך אשר ילך בה על פי ה'".

ואנו כאן ניצבים ומתאבלים ויודעים שאבדה לנו מורת דרך בהליכת יושר, ב'מוצאיהם למסעותיהם', ואנו הולכים ומתבלבלים. וכמה השתדלה ציפי ללכת על פי ה', בצניעות ובחסד. וכמה חם היה המעגל שצעד איתה, והיא עוטפת אותנו ואנו עוטפים אותה. ובשנים האחרונות גדלו השורות, בלי מילים רבות ובלי רעש, פשוט כי הייתה אחת ויחידה היודעת לילך.

כאן בחוברת **מסכת** רואה אור מאמרה המרגש על ימימה והבעל שם טוב. מאמר שהיה יקר לה במיוחד, וידעה שיישמע וייראה ושיש לה קוראים ותלמידים ושיח ממשי עם חברים וחברות שנוגע בעולמות פנימיים; שיח שמשנה חיים, לא רק מילים והערות שוליים והפניות ביבליוגרפיות, אלא ממש 'קרבה אל נפשי גאלה'.

ואנו נלמד את תורתה ונקשיב לקולה, הקול האמיץ והמיוחד שהיה רק לה, ורוחה הטובה תשרה בנו בכל אשר נלך (הלוואי) בממד האתי והמיסטי, בלהב המגדרי שידעה להרים כשצריך וביכולת להפוך כל תרעומת לנחמה, על פי מוריה, ראשוני החסידות ומייסדיה.

ותלכנה שתיהם

.1

בִּטְנֶךָ מִתְמַלֵּאת וְהוֹלֶכֶת
בְּאֵי־חַיִּים
אֵילוּ תִפְלוֹת נֹאמֵר
וְלֹא אֶמְרֶנּוּ עוֹד.
אֵילוּ יַעֲבֹרוּ.

אֶת מִתְרַחֶקֶת.
אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים וְלֹא יוֹדְעִים
מְגַלְגְּלִים שִׁיחוֹת, מְצַחֲקִים.
לֹא רוֹאִים וְלֹא שׁוֹמְעִים
וְלֹא שֶׁהֵינּוּ סוֹמִים.

.2

צוֹעֵדוֹת בְּמַעֲלֵה הַהַר.
אֲנִי מִתְלוֹנְנֶת, אֶת נוֹשֵׂאת אֶת גִּנְךָ בְּגֵאוֹן, זְקוּפָה.
אֶף מְלָה, לְכֹל הַיּוֹתֵר חֲצִי אֲנַחֶה.
עֲלָמוֹת מְקַפּוֹת אֶהֱיִלִּים, שְׁתֵּי חוֹלְמוֹת מְאֹיֶלָה

הִרְחַקְנוּ נְדוּד.
אָדָם בָּא לְעוֹלָם
קֶטָן וְזוֹעֵק
מוֹטֵל לְבַדּוֹ בְּכַף יָדוֹ שֶׁל מְטַטְרוֹן.

יֵצֵאת מִן הָעוֹלָם וְקוֹמֵתְךָ שְׁלוֹה
נוֹגַעַת וְנִנְגַעַת,
עֲטוּיָה נְשָׁמוֹת שְׁלֵקֶטֶת
חוֹמַת נְגוּנִים

.3

יבוא מיכאל. יבוא גבריאל. יבוא רפאל.
 יעמדו בסבך. בודאי יבקיון.
 את לדודך
 והוא לקטך

רבי נחמן, מה הוא אומר
 רשב"י, מה הוא אומר

איכה אבדה – –
 נשמה

.4

נטו הצללים, בביתן העץ במז'בוז' נקצב.
 גופך נחלש
 הנשימה נעתקת לאט

לאן את הולכת צפור נדירה?

עקשו בא הזמן.
 את עוטפת גופך הדק, הנעלם, בגדי לבן.

הלילה לא נישן.
 דבר נפל. דבר נתק.

אינך יוצאת יחידית לדרךך,
 חיים ושלוש מהעולם ועד העולם.